

ANNOJ!

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden

Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 133 november/december 1997

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel./Fax: 078-681 26 03

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel./Fax: 070-325 86 79

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rekn.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije
Tel./Fax: 010-420 55 81

Mevr. M. van Dorst vice-voorzitter
Saffierhorst 276, 2592 GP Den Haag
Rel.: 070-347 04 56

D. Klein Breteler Mevr. H. Sugito
G. Molenaar K.L. Thio
G.P.A. Schöpping J. Vrijhof

Redactie 'AHOJ!':

Mevr. Hennie v.d. Burg-Meijer tel./fax: 070-325 8679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Johannes Sugito mevr. Jarka van Unnik
Bert Marcus

GTSM

(Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):
Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-327 87 06
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-679 14 23
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-420 55 81
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-356 04 88

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-679 14 23
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-390 11 90

Info Reisdienst:

K.L. Thio tel. 020-679 14 23

ISSN 1383-0899

Ahoj! Een hartelijk welkom voor onze
nieuwe leden, ingeschreven op:

04/10 Fam. C.F. Plaisier,
Rotterdam;
28/10 Fam. M.L. Strootman,
Oud-Beijerland;
02/11 Fam. J.G.M. Averdijk,
Enter;
03/11 Fam. G. Stevens,
Roden;
07/11 Dhr. K. van der Horst,
Utrecht;
07/11 Mevr. R. Hamsikova,
Volendam;
08/11 Fam. A. Keijzer-Berkhout,
Haren.

Leden en donateurs ontvangen gratis het verenigings-
blad 'AHOJ'.

Uit het huishoudelijk reglement:

Lidmaatschap

Aanmelding als lid/donateur van de vereniging kan
uitsluitend geschieden door een aanmeldingsformulier
geheel ingevuld en ondertekend aan het bestuur te doen
toekomen.

Zodra de contributiebetaling door het bestuur is ontvan-
gen, ontvangt het lid een lidmaatschapskaart voor het
lopende verenigingsjaar.

De leden zijn verplicht de contributie over enig jaar voor
1 maart van dat jaar te voldoen op een door het bestuur
aangegeven wijze.

Indien een lidmaatschap na 30 juni van enig jaar ingaat,
is het betreffende lid over het nog resterende gedeelte
van dat jaar slechts de helft van de geldende jaarcon-
tributie verschuldigd, met dien verstande dat bij toetreding
als lid in november of december over het dan lopende
jaar in het geheel geen contributie verschuldigd is, mits
de contributie over het volgende jaar wordt voldaan.

Statuten, artikel 5.4:

Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid,
door het overlijden van het lid of door roeyement van het
lid door de algemene ledenvergadering. Opzegging kan
slechts schriftelijk geschieden, uiterlijk twee maanden
voor het einde van een verenigingsjaar.

VAN DE VOORZITTER

Vorige maand moest ik mijn opname in het ziekenhuis en operatie aankondigen. Dat is nu gelukkig achter de rug. Mijn herstel verloopt voorspoedig. Ik ben daar dankbaar voor.

Op 10 oktober werd ik in het Zuiderziekenhuis in Rotterdam geopereerd. Er bleken vijf by-passes nodig. De operatie is kennelijk goed gelukt en het herstel verliep zonder tegenslag of complicatie. Ik ben vol bewondering voor het medisch kunnen en de toewijding van het personeel.

Op 20 oktober werd ik uit het ziekenhuis ontslagen. Er volgt nu een periode van revalidatie. Het helen van de borstkas vraagt ca. zes weken.

Ik mocht de afgelopen periode medeleven en sympathie van vele kanten ervaren. Ook daar ben ik dankbaar voor.

Helaas moest ik afwezig zijn in Hoorn en ook in Brno en Olomouc moest ik verstek laten gaan. Ik hoorde dat de bijeenkomst in Hoorn geslaagd is en dat wij in Olomouc en Brno goed vertegenwoordigd waren.

Ik sta nu al een tijdje aan de kant, maar het leven gaat gewoon door, ook het leven van de vereniging. Wie denkt onmisbaar te zijn, heeft het bij het verkeerde eind.

Het laat zich aanzien, dat ik nog even op afstand moet blijven. Maar ik weet, dat het bestuur een team is en dat de vereniging veel trouwe leden heeft.

Dat stemt tot tevredenheid en dankbaarheid.

Arie Hoogstad

VAN DE REDACTIE

De laatste 'Ahoj' van dit jaar. De laatste maand van het jaar telt vele feestdagen, bovendien is er dan administratief veel te verwerken, zodat we de maanden november en december combineren in één 'Ahoj' (en die is niet op rijm gezet).

Even in het kort over de inhoud:

Er is een omvangrijke 'knipselmap', samengesteld door drie makers. Bert Marcus heeft zijn knipsels tussen die van Jan van Gastel gemixed; een gigantische rubriek!

Bert Marcus produceerde een omvangrijk werkstuk met de titel "Komenský vast in de kazerne". Indien er nu te weinig ruimte beschikbaar is, blijft het nog even in de map en komt het een volgende keer aan de beurt.

Marijke van Dorst heeft haar pen leeg geschreven op diverse verslagen en een gevulde boekenplank.

Václav Havel siert de portrettengalerij en het tentoonstellingsnieuws is eigenlijk in het kort een herhaling van hetgeen in het oktobernummer al stond aangekondigd.

Speciale aandacht vragen wij voor de VNTS-Voorjaarsreis naar Moravië; mijns inziens de leukste actie van de VNTS.

Allerlei vertalingen in het Tsjechisch en Slowaaks van Kerst- en Nieuwjaarswensen zijn te vinden in de advertentie van (Tatra) R. Kooijman. Een leuk en nuttig idee!

De redactie wenst u prettige feestdagen en een goede start in het nieuwe jaar. Tot 1998!

Hennie van der Burg

VAN HET BESTUUR

Afscheid/welkom directie Tsjechisch Centrum Nederland

Tijdens een druk bezochte receptie op vijftien oktober 1997 heeft *Jitka Stavinohová* afscheid genomen als directeur van het Tsjechisch Centrum Nederland.

Mevrouw Stavinohová was sinds oktober 1993 werkzaam voor het centrum. Als eerste directeur heeft zij vorm en inhoud gegeven aan een Nederlandse vestiging van de Tsjechische Centra in het buitenland. Onder haar leiding is het centrum uitgegroeid tot een actieve instelling die zelfstandig of in samenwerking met anderen veel culturele manifestaties organiseert, en algemene, toeristische en economische informatie over Tsjechië verschaft.

Tijdens de vier jaren dat Jitka Stavinohová in Nederland werkzaam was, is er naast het kantoor in Den Haag in de Paleisstraat een tweede kantoorlocatie bijgekomen en wel een in het World Trade Centre in Amsterdam.

Samen met haar medewerkers Hana Schenk (in Den Haag) en Petra Prins (in Amsterdam) heeft zij zich met grote betrokkenheid ingezet voor het promoten van Tsjechië in Nederland. Bij die gelegenheden dat de VNTS met het Tsjechisch Centrum samenwerkte hebben wij dat zelf ervaren.

De VNTS wenst mevrouw Stavinohová veel succes toe in haar nieuwe baan in de organisatie van de Tsjechische Centra in Praag.

Op 1 november 1997 is de heer *Jaroslav Kantůrek* zijn werkzaamheden begonnen als nieuwe directeur van het Tsjechisch Centrum in Nederland. De (Nederlands sprekende) heer Kantůrek werkte eerder in Nederland en wel bij de reisorganisatie Čedok.

Ook hem wensen wij veel succes toe.

Voor meer informatie over de werkzaamheden van het Tsjechisch Centrum in Nederland:

Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag. Tel. 070-3561477.

Strawinskylaan 517, 1077 XX Amsterdam. Tel. 020-5753014 (toeristische afdeling).

Marijke van Dorst

Nieuwe ambassadeurs

In het volgend nummer van 'Ahoj' zullen wij nader kennis maken met de nieuwe ambassadeur van Tsjechië in Nederland, mevrouw Helena Bambasová en de heer Ľubomír Kopaj, ambassadeur van Slowakije.

Marijke van Dorst

OPROEP

In het eerste kwartaal van 1998 zullen wij, zoals gebruikelijk, een algemene ledenvergadering beleggen. Eén van de agendapunten behelst de bestuursverkiezing. Er zijn enkele bestuursleden aftredend en het is dus van belang dat daarin wordt voorzien. Met andere woorden:

Wij zoeken kandidaten!!

Aanmeldingen zijn van harte welkom. Wij rekenen op reacties!

Bezoek congres vijftig jaar Neerlandistiek in Moravië

Van 23 tot en met 26 oktober jl. bezochten Hennie van der Burg en Marijke van Dorst, respectievelijk secretaris en vice-voorzitter van de VNTS, in Brno en Olomouc het door de universiteiten aldaar georganiseerde vierdaagse congres in het kader van de herdenking van vijftig jaar Neerlandistiek in Moravië. Een verslag.

Brno

In Brno, waar de twee eerste dagen van het symposium in het Paleis Dietrichstein plaatsvonden, stond het feit centraal dat er in september 1997 een driejarige baccalaureaatsstudie Nederlands (bijvakstudie) aan de Masaryk-universiteit geopend is.

Naast het inzicht bieden in de historie, het heden en de toekomst van de studie Nederlands in Brno, met daarin een sterk accent op de betekenis van het pionierswerk van Erika Solárová-Montijn (die in 1947 het eerste lectoraat Nederlands bekleedde), Josef Skopal en Emmy Mácelová-van den Broecke, stond er een aantal interessante lezingen op het programma.

De bij de lezers van 'Ahoj' bekende (Tsjechisch/Nederlandse) historicus Hans Renner sprak over de Tsjechen, Nederlanders en hun vaderlandse geschiedenis, slavist/vertaler Kees

Mercks gaf een exposé over het beeld van de Tsjechische literatuur in Nederland.

Maar ook voordrachten over Nederlandse en Vlaamse Jezuïeten en de Moravische universiteiten, de acceptatie van de Hernhutters in de Nederlanden als Moravische Broeders, waren te beluisteren.

Als toeleiding naar de twee volgende dagen van het symposium in Olomouc werd in Brno alvast nader ingegaan op de start van de vijfjarige magisterstudie Nederlands als hoofdvakstudie aan de Palacky-universiteit in Olomouc en was er aandacht voor het Afrikaans en Nederlands en het Fries en Nederlands, talen waarin men zich in Olomouc ook kan bekwamen.

Schrijfster Hella Haasse, vergezeld van haar echtgenoot, was één van de eregasten in Brno. Studenten van de Masarykuniversiteit hadden, onder leiding van docente Reginé van Groningen, in het voorbije studiejaar, een Tsjechische vertaling gemaakt van een aantal hoofdstukken van 'Heren van de thee' en 'Mevrouw Bentinck'.

Onderdeel van het programma rondom het werk van de grande dame van de Nederlandse literatuur was ook de vertoning van de verfilming van Mevrouw Bentinck. Geportretteerd door studieleider Leopold Decloedt en in Tsjechische vertaling voorgelezen door studenten, maar vooral door haar eigen voordracht van haar werk in de raadzaal van de gemeente Brno, liet Hella Haasse een onuitwisbare indruk achter bij de congresgangers.

Het Brno's deel van het symposium werd afgesloten met een feestelijke avond in de sinds 1270 bestaande burcht Spielberg. Franta Wijchers, eerste secretaris van de Nederlandse Ambassade in Tsjechië, verving ambassadeur Koch als gastheer van deze bijeenkomst.

Olomouc

De universiteit, het stadhuis, het aartsbisshoppelijk Paleis in Kroměříž en een aantal andere historische gebouwen en kerken in Olomouc vormden het decor van het congres Neerlandistiek in de universiteitsstad. Diverse activiteiten waren voor de deelnemers georganiseerd.

Kafka-deskundige Niels Bokhove liet de aanwezigen kennis maken met het weerbarstige leven van Aimé van Santen, de Nederlandse slavist die van 1947 tot en met 1951 aan de universiteit

van Olomouc de eerste lector Nederlands was en na zijn vertrek zich onder andere bezighield met de schrijver Franz Kafka over wiens werk hij originele theorieën ontwikkelde.

De 'taal van Vlaanderen en Zuid-Afrika' werd in een zeer gevarieerd literair (Felix Timmermans, Edna Deudney, Reza de Wet en Matthew Phose) cultureel programma gepresenteerd. Beide presentaties stonden onder het patronaat van de Ambassades van de desbetreffende landen.

De stad Olomouc heeft een stedenband met de Nederlandse gemeente Veenendaal, vandaar dat een ontvangst in het gemeentehuis deel uitmaakte van het tweedaagse programma.

Heel specifiek in het Olomoucer deel van het congres was het bijwonen van de plechtige uitreiking van de eerste drie baccalaureaatsdiploma's Nederlands en de uitreiking van een herdenkingsmedaille van de Palacky-universiteit van Olomouc aan twee personen die zich zeer verdienstelijk hebben gemaakt voor de bevordering van de Nederlandse taal in Tsjechië.

De eerder genoemde Emmy Mačelová-van den Broecke, hoofdredacteur van het eerste grote woordenboek Tsjechisch-Nederlands, en de Vlaamse professor Jos Wilmots, die als eerste Olomoucer studenten mogelijkheden bood om aan zomercursussen Nederlands deel te nemen, ontvingen deze onderscheiding.

Mevrouw Mačelová (lid van de VNTS) was al eerder vanwege haar werkzaamheden voor het woordenboek (waarvan volgend jaar een herziene versie zal verschijnen) toegelaten tot de Nederlandse Maatschappij der Letterkunde.

Wilken Engelbrecht, hoofd van de sectie Neerlandistiek aan de universiteit van Olomouc en één van de organisatoren van het vierdaagse symposium, ontving uit handen van de Poolse professor Kiedron de Visser Neerlandiaprijs. De prijs werd hem toegekend door de Nederlands-Vlaamse vereniging voor taal, cultuur en maatschappij voor het opbouwen van de vakgroepen Nederlands in Bratislava en Olomouc.

De Neerlandistiek bloeit in Tsjechië en Slowakije. In maart jl. was er de viering van 75 jaar Neerlandistiek aan de Karelsuniversiteit te Praag (Zdenka Hrnčířová, Hannie Visser, Olga Krijtová en anderen). In oktober jl. de viering van 50 jaar Nederlandse taal en letterkunde in Brno (Leopold Decloedt, Emmy Máčelová en anderen) en Olomouc (Wilken Engelbrecht en anderen). In Bratislava maakt Ambram Muller zich aan de Comeniusuniversiteit sterk voor de verdere ontwikkeling van de studie Nederlands. Tsjechische en Slowaakse studenten nemen meer en meer deel aan stages en zomercursussen in Nederland en Vlaanderen.

Het congresgezelschap van meer dan honderd deelnemers uit Nederland, België, Zuid-Afrika en landen uit het voormalige Oost-Europa, bestaande uit vertegenwoordigers van ambassades, universiteiten, diverse educatieve instellingen en organisaties, afgevaardigden van stedenbanden (Utrecht/Brno, Veenendaal/Olomouc) en vele andere geïnteresseerden, bood de vertegenwoordigers van de VNTS, vooral tijdens de informele ontmoetingen, de mogelijkheid de doelstelling van de vereniging uit te dragen, nieuwe contacten te leggen en bestaande contacten te verstevigen.

Marijke van Dorst

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Utrecht-Brno

Op 4 oktober jl. heeft de Utrechtse gemeenteraad ingestemd met een voorstel van B en W om de stedenband met Brno voort te zetten en in het jaar 2001 de betrekkingen te evalueren. Om tot een goede afweging te kunnen komen, was tevoren op verzoek van de gemeente Utrecht door de Universiteit van deze stad een onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen van de stedenband in de afgelopen jaren. Dit onderzoek werd verricht door

Prof. drs. J. Hauer, die op 6 juni 1997 zijn rapport uitbracht, tezamen met de rapportage van Dr. Van Lindert over de andere stedenband die Utrecht onderhoudt, die met Leon in Nicaragua.

In het rapport over Utrecht-Brno wordt geconstateerd dat uit de interviews met de in beide steden bij de stedenband betrokkenen van veel betrokkenheid en enthousiasme blijkt en dat er zonder terughoudendheid bijzonder veel tevredenheid bestaat over wat er van 1991 tot 1997 is bereikt. Als de motor achter de samenwerking noemt iedereen de Utrechtse coördinator Hans Versnel. Van Tsjechische zijde wordt verder met nadruk gewezen op de goede persoonlijke relaties die zijn ontstaan en de gedegen manier waarop in Utrecht zaken worden voorbereid. Ook de plezierige mentaliteit van de Nederlanders wordt genoemd. (In tegenstelling met die van Duitsers en voormalige Oostblokpartners, vindt men in Brno, zo wordt in het rapport aangekend).

Volgens de in Brno geïnterviewden is er een volwassen en brede samenwerking ontstaan waarin overheid en overheidsdiensten actief zijn, maar evenzeer andere instellingen en particulieren. Waarbij het in het begin van Utrechtse kant aanwezige "paternalisme" met de behoefte veel uit te leggen is overgegaan in een volstrekt gelijkwaardige relatie.

Ook van zijn gesprekspartners in Utrecht heeft de rapporteur veel positiefs gehoord. Groei van onderaf, solidariteit, brede activiteiten, goede persoonlijke contacten, prima organisatie van bezoeken en de spreekwoordelijke Oosteuropese gastvrijheid zijn hier de trefwoorden.

Een enkeling plaatste een kritische kanttekening. In Utrecht vroeg iemand zich af of buitenlandse relaties niet méér een zaak van de rijksoverheid zijn, of van de EU en dat als de gemeente hier een taak blijft zien, de consequentie behoort te zijn het beschikbaar stellen van een "reëel budget en mankracht voor de coördinatie". Ook werd een opmerking gehoord over jaloezie over "snoepreises", zo vermeldt Prof. Hauer, die dan de aanbeveling doet na te gaan of niet eens ook anderen dan tot nu toe bij werkbezoeken e.d. kunnen worden ingeschakeld, met als gunstig neveneffect dat ook zij internationale ervaring kunnen opdoen.

In het rapport komt ook de vraag naar het "rendement" van de stedenband aan de orde. De meeste bevroegden vinden het moeilijk dit in kwantitatieve termen te verwoorden. In Utrecht zei iemand dat bij een doelstelling waarbij bevordering van democratie en solidariteit voorop staat, rendementsdenken uit den boze is. In Brno wordt de overdracht van kennis en ervaring hoog gewaardeerd. Specifieke technische hulp wordt minder belangrijk gevonden dan handreikingen op het gebied van management en organisatie.

Wat Brno tot nu toe als concrete resultaten heeft ingeboekt? Uit de lange opsomming een greep: invoering van een gemeentelijke huisstijl, seminars over gezondheidszorg, uitbouw van de Kamer van Koophandel tot een in Tsjechië uniek apparaat, hulp bij het oplossen van ecologische vraagstukken en inzake energiebesparing, de invoering van bereden politie, adviezen bij de organisatie van verkiezingen. Ook een mentaliteitsverandering wordt genoemd. "Wie terugkomt uit Utrecht is niet meer dezelfde" heet het en dat is positief bedoeld.

Aan de Utrechtse kant waardeert men het opdoen van internationale ervaring en het anders gaan aankijken tegen de eigen organisatie. De ontstane relaties doorbreken de bureaucratie, zowel in Brno als in Utrecht. De meeste betrokkenen wijzen er op dat nu nagedacht moet worden over een meer specifieke invulling van de activiteiten, waarbij behoefte is aan niet te grootschalige projecten met goed omschreven doel en een vastgelegde looptijd, goede voorbereiding en voor het oplossen van concrete problemen. Na nog enkele beschouwingen over werkwijzen en coördinatie in Brno en Utrecht, met enkele suggesties voor verbetering, behandelt het evaluatie-

rapport het punt "draagvlak". Alleen als dat voldoende aanwezig is, wordt aan een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van een stedenband voldaan. "Draagvlak" wordt, meent Prof. Hauer, "gecreëerd in een vorm van betrokkenheid, die ontstaat uit actief meedoen die leidt tot actieve betrokkenheid of gerichte informatie die leidt tot passieve betrokkenheid." Nodig is allereerst een politiek draagvlak. In zowel Utrecht als Brno is dat er voldoende. Ook met het ambtelijk draagvlak zit het wel goed. Onder de bevolking komt het draagvlak tot stand door deelname in de samenwerking tussen instellingen, die contacten doen ontstaan, die bekendheid en betrokkenheid genereren onder de burgers. Uitwisselingen, o.a. van leerlingen en studenten maken dat steeds meer mensen elkaars cultuur en leefwereld leren kennen. Gerichte berichtgeving kan bijdragen aan verhoging van de bekendheid van - en de betrokkenheid bij de stedenband onder de bevolking.

Tenslotte de conclusie van het rapport. Die is dat de relatie tussen de steden moet worden voortgezet. Wil voortzetting ook op langere termijn een succes zijn, dan zijn goede "institutionele banden" van belang zodat de continuïteit niet te zeer afhankelijk is van persoonlijke relaties. Waarna ook nog enkele concrete aanbevelingen worden genoemd met betrekking tot activiteiten en projecten voor de nabije toekomst. Daaronder meer uitwisselingen op het culturele vlak, iets wat vanuit Brno nog weinig prioriteit heeft gehad.

Utrecht-Brno (2)

Tegelijk met het evaluatierapport ontving ik van de heer Hans Versnel een exemplaar van de nieuwsbrief van de Stichting Oost-Europa Kring Utrecht PSYCHE, nummer 2 van de negende jaargang. Daarin een verslag van de van 19 tot 24 mei jl. in Brno gehouden culturele manifestatie *Setkání* (Ontmoeting). Doeke Fennema schrijft in de nieuwsbrief dat cultuur de vergeten paragraaf leek uit de intentieverklaring stedenband die Utrecht en Brno in 1993 tekenden, maar dat *Setkání* veel heeft goed gemaakt. Niet minder dan 175 Utrechtse muzikanten, dansers, beeldende kunstenaars en fotografen gingen Brno-waarts en een politieke delegatie alsmede vertegenwoordigers van culturele instellingen gingen op bezoek bij de Tsjechische collega's om over verdere samenwerking te praten. Een waar cultureel offensief, dat vruchten lijkt af te gaan werpen.

Voor een enigszins redelijke weergave van wat er in het *Setkání*-kader allemaal is gebeurd, is de in 'Ahoj' beschikbare ruimte helaas veel te klein. Wie graag alles wil lezen kan mijn exemplaar van *Psyche* ter inzage krijgen, plus het in het Nederlands en in het Tsjechisch uitgegeven programmaboekje.

Hier volgt alleen nog een berichtje over het symbolische geschenk dat bij gelegenheid van *Setkání* door Utrecht aan de zusterstad werd gegeven:

"De Tsjechische stad Brno is een heuse Utrechtse straatlantaarn naar ontwerp van Pyke Koch rijker. De door deze Utrechtse kunstenaar vormgegeven lichtbron werd tijdens Utrechts eerste culturele presentatie in Brno aan de zusterstad geschonken als symbool van vertrouwen, enthousiasme en geloof in een vruchtbare samenwerking op cultureel gebied".

De aanbidding vond plaats op de avond van 21 mei tijdens de opening van de culturele manifestatie in aanwezigheid van de Nederlandse ambassadeur in de Tsjechische Republiek, de heer Koch. De ambassadeur is - aardige bijzonderheid - de zoon van de ontwerper van de lantaarn.

MULTIRASOVÁ
A MULTIKULTURNÍ
SPOLUPRÁCE

FESTIVAL NIZOZEMSKÉ DNY
UTRECHT V BRNĚ

**SETKÁNÍ
ONTMOETING**

21. - 24.květen 1997

Rijswijk-Beroun

Het Concertkoor Rijswijk heeft medio september een optreden verzorgd in zusterstad Beroun. De uitvoering vond plaats op Monumentendag. Dat was in Beroun een hele happening met een officiële opening ten stadhuize, waarbij burgemeester Roscam Abbing van Rijswijk eregast was.

Het koor had als geschenk voor het gemeentebestuur een speciaal vervaardigde vaas meegebracht, alsmede een orgelpartituur van het "Halleluja". Pech was dat op het moment dat het concert in de Jakobikerk zou beginnen, de stroom uitviel in Beroun en wijde omgeving. Maar met een half uurtje was het euvel verholpen en kon begonnen worden met de uitvoering, die uiterst succesvol was en een lovende slotspeech van de burgemeester van de beide jumelageplaatsen opleverde. Veel waardering werd ook geuit tijdens een 's-avonds aan het Concertkoor aangeboden feestelijke bijeenkomst. "Door muziek vallen alle grenzen weg" was ieders conclusie.

De dag ervoor werd gezongen in de Nicolaaskerk in Praag, waar een verkorte versie van de Messiah werd gegeven. Ook hier was het ruim opgekomen publiek gul met applaus voor de prestaties van het Concertkoor Rijswijk. Over de grote belangstelling was men blij verrast, omdat de toegangsprijs van - omgerekend - f 15,- volgens Tsjechische maatstaven als nogal hoog was geoordeeld.

Jan van Gastel

(advertentie)

SbD Trutnov Immobilen Spol. s.r.o.

54372 Rudnik C.P. 2, tel.: 0031(0)65361749. Vanuit Nederland: 0653691749.

Czech Republic

Type huis: Chalupa

Gemeente:
Petrovice

Gebouwd: + 1900

Gerenoveerd: 1995

Perceelsgrootte:
1000 m²

Bebouwd opper-
vlak: 100 m²

Aantal kamers: 3

Prijs: , f 39.900, =
v.o.n.

Romantisch boerderijtje, mooie ligging in dal.

Indeling: hal, keuken, woonkamer, toilet, douche, voorraadkamer, berging.

Boven: 1 ruime slaapkamer en grote zolder. Mooie tuin op het Zuiden.

VAN DE LEDEN

Beste vrienden,

Hier volgt een kort verslag van het bezoek van de dansgroepen uit onze zusterstad Martin.

Donderdag, 25 september arriveerden twee bussen uit Martin: één met de folklore-dansgroep Turiec, en één met de kinder-folklore-groep, beide met hun eigen orkest.

Vrijdag, 26 september traden ze op in een volle, spiksplinter-nieuwe schouwburg, samen met de gastgevers van de kinder-groep: kinder- en jeugdkoor Viva la Musica uit Zuidwolde. Het werd een avond uit duizenden. Het publiek (700 mensen) was dan ook laaiend enthousiast. Aanwezig waren ook de ambas-

sadeur en de consul van Slowakije en van beide steden de burgemeesters en enkele wethouders. Burgemeester Bernat van Martin hield een geestig toespraakje *in het Nederlands*, waarop onze burgemeester Faber een adrem antwoord had.

Zaterdagavond in Zuidwolde een "social evening" voor de beide kindergroepen en hun gastouders. Eén grote happening met zang en (volks)dans van beide groepen. 't Was een groot verbroederingsfeest

Zondag in de gastgezinnen.

Maandag Zuiderzeemuseum (boot Urk-Enkhuizen). Slowaakse meisjes in Marker- en Volendam-mer kostuum. Prachtig!

Maandagavond met veel gezoen en gesnik was dit grandioze feest al weer afgelopen. Maar zij moesten nog wel 25 uur in de bus naar huis...

Fred Runte

POD ZVICINOU hotel restaurant

Uniek hotel 120 km ten noord-oosten van Praag met Nederlandse leiding.

Door zijn exclusieve ligging is het hotel een prima uitgangspunt voor een onvergetelijke vakantie.

Voor meer informatie:
(en voor al uw vakanties in Tsjechië)

"Hotel Pod Zvicinou"

correspondentie-adres in Nederland:
St. Walburgbuitensingel 14
4001 ML Tiel
Tel. 0344-623 987

Hotel "Pod Zvicinou" verleent aan alle VNTS-leden een korting van 10% op de volgende voorwaarden:

- * De korting geldt alleen bij boeking in Nederland.
- * Een kopie van het lidmaatschap moet verstuurd worden naar het correspondentie-adres in Nederland.

Taalactiviteiten Slowaaks en Tsjechisch: inventarisatie, informatie.

Alle informatie over taalcursussen Tsjechisch of Slowaaks, privé- en groepslessen, docenten en studiebegeleiders, tolken en vertalers, is zeer welkom bij dhr. D.J.Dragt; hij wil deze op zijn beurt graag doorgeven aan belangstellenden.

Ook voor informatie over leermethoden en hun geschiktheid voor zelfstudie kunt u terecht bij:

D.J. Dragt, Einsteinlaan 27,
7904 EA Hoogeveen;
tel. 0528-262915.

TSJECHISCHE PORTRETten (XXXXI)

Václav Havel en zijn "Brieven aan Olga".

Tot de grote politieke figuren die zich, in 'het labyrint der wereld' zoals Comenius zegt¹, ondanks ideologische druk hun geestelijke zelfstandigheid wisten te behouden, behoort ongetwijfeld Václav Havel. Hij spreekt zich hiervoor uit in twee boeken: "Poging om in de waarheid te leven. Essay over Charta 77" (1980) en "Brieven aan Olga. Overdenkingen uit de gevangenis" (1986), welk laatste werk filosofisch dieper graaft en onder meer handelt over levenszin, dood en leven, verantwoordelijkheid en identiteit.

Centraal staat ook hier de vraag hoe de mens zijn innerlijke vrijheid en integriteit kan bewaren onder een onvrij politiek systeem. In zijn "Poging om in vrijheid te leven" zegt Havel, dat elk mens waakzaam moet zijn: "Hij moet met volle inzet weerstand bieden tegen de irrationele werking die uitgaat van de anonieme, onpersoonlijke en onmenselijke macht van ideologieën, systemen, apparaten, bureaucratieën (de vervreemdende druk ervan), men moet meer dan in alle abstracte speculaties geloven in de stem van het geweten". Havel voelt zich verwant met filosofen als Kierkegaard en Kafka, die eveneens de nadruk leggen op de menselijke verantwoordelijkheid.

De "Brieven aan Olga" (zij is helaas enige tijd geleden overleden) zijn een indrukwekkende demonstratie van de geestelijke onafhankelijkheid van een niet door haat maar door humaniteit en tolerantie bezielde gevangene. Binnen zijn fysieke en geestelijke beperkingen weet Havel de ruimte te scheppen, die een maximale bezinning op de existentiële grenssituatie mogelijk maakt. In brief 62 stelt hij: "Centraal in mijn beschouwingen over de verschillende menselijke aangelegenheden staat steeds het probleem van de menselijke identiteit, de aantasting van de eenheid, die de mens op zichzelf vormt, het verlies van alles wat het menselijk bestaan een zinvolle ordening, continuïteit een eenduidige contour geeft". Hij introduceerde het begrip "absolute horizon", waardoor wij onze relativiteit als relativiteit ervaren en onze verantwoordelijkheid op ons nemen: "Zoals er geen materie zonder ruimte en geen ruimte zonder materie is, zo is er volgens mij geen vergankelijke, menselijke existentie zonder een horizon van onvergankelijkheid ten opzichte waarvan zij zich ontvouwt en waar zij zich voortdurend - al dan niet bewust - op richt".

Elders licht Havel dit religieuze besef nog nader toe, nl. in brief 76: "Naast dit allesomvattende wonder van het zijn, is er het wonder van de menselijke geest, van het menselijk bestaan als bestanddeel van het wonder van het algemeen zijn En zo klinkt in de oneindige stilte van de alom aanwezige zijnsorde de stem door van die andere orde, de orde van de menselijke /vrijheid, het menselijke leven en de menselijke geest: de fijn gestructureerde wereld van het zinvolle en hoopvolle menselijk leven, die nieuwe perspectieven van vrijheid opent en de mens verheft tot een dieper ervaren van het zijn: de talrijke, opmerkelijke, geestelijke (mystieke, religieuze, wetenschappelijke) en morele systemen; de speciale kunstzinnige wijze waarop de menselijke zijnsorde onder invloed van de mythologie (vroeger) en van de artistieke werken (vandaag) nieuwe vormen aanneemt en tegelijkertijd een nieuwe betekenis krijgt. Kortom, datgene waardoor de mens tot mens wordt"

Evenals Berdgaiev, "de filosoof van de vrijheid" ², concludeert Havel: "Scheppen hangt samen met vrijheid" (brief 56). Zoals de Russische filosoof verdedigt de Tsjech een vorm van anti-materialistisch personalisme, waar hij zegt: "De persoonlijkheid van de ander, respectievelijk de menselijke existentie reikt dus wel verder dan de fysieke existentie van zijn 'drager' en is daarmee niet identiek (ook al ligt daarin natuurlijk wel haar oorsprong of zwaartepunt); wij ervaren de menselijke existentie als sterk aanwezig, ook wanneer wij helemaal niet met de 'drager' ervan in contact zijn Onze verhouding tot hem is op geen enkele wijze direct afhankelijk van zijn fysieke aanwezigheid, ja wij kunnen zijn persoonlijkheid zelfs zeer intensief ervaren en beleven als wij hem persoonlijk helemaal niet kennen, zelfs als wij hem nooit hebben ontmoet". Misschien heeft Havel hier gedacht aan de grote figuur van Masaryk ³, die hij ook later als president als voorbeeld heeft genomen.

In de schaduw van de gevangensmuren werd Havel teruggeworpen op de essentie van zijn bestaan en van de vrijheid, die hij enkele jaren moest ontberen. Hij werd driemaal gearresteerd. Hierbij lichtte bij hem ook het besef op, dat het leven niet zinloos is geweest, of zoals hij in één van zijn brieven zegt: "Zoals het zijn een geheime orde heeft en deze orde ergens toe leidt, ons iets laat zien en dus zin heeft, zo is het gevoel dat ook ons leven ergens toe leidt en iets betekent, voldoende. Het gevoel dat ons bestaan - vanuit kosmisch oogpunt - niet over het hoofd wordt gezien of vergeten, dat ervan wordt 'geweten', dat het ergens naar waarde wordt geschat en dat er ergens zin aan wordt verleend. Wat is hoop of geloof anders dan een 'zich melden' bij de absolute horizon, als de enige echte achtergrond die ons garantie biedt dat niet alles definitief verdwijnt en dat dus uiteindelijk niets overbodig is?" (brief 94).

Elders heeft Havel het probleem van de zin van ons bestaan opnieuw aan de orde gesteld. In een bijdrage in NRC Handelsblad (30 sept. 1997) betoogt hij, dat wij individuen het recht hebben om over onze eigen toekomst te beslissen. Tsjernobyl en Jalta houden een duidelijke waarschuwing in, dat ook aan de macht van de zgn. grote mogendheden grenzen zijn gesteld. Vaclav Havel besluit zijn betoog dan als volgt:

"Geconfronteerd met de waarschuwingen van Tsjernobyl en Jalta moeten wij ons nu richten op dat wat verder reikt dan de horizon van het rationele of wetenschappelijk denken en de grenzen van de pretentieuze waan van Tsjernobyls ingenieurs en Jalta's geopolitieke strategen. Als individuen en als gemeenschap moeten we diep in onze geschiedenis, in onze ziel en onze ervaring delven naar het kwijnende respect voor de mysterieuze orde van het universum, naar het unieke in de mens, naar de identiteit van een cultuur en gemeenschap - om weer te komen tot de nederige aanvaarding van het feit dat we slechts onderdeeljes en geen meesters van het universum zijn."

Peter Krug

1. Vgl. "Het labyrint der wereld en het paradijs der harten", Ned. vertaling 1926.
2. Vgl. o.m. zijn "Slavernij en vrijheid" (Amsterdam, 1947)
3. Over Masaryk vgl. mijn "Oost-Europa in de spiegel. Literaire en cultuurhistorische verkenningen". Kampen 1991

Carpooling Carpooling Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

VAN EN OVER TSJECHIË EN SLOWAKIJE

UIT DE KNIPSELMAP

* 'Het overgrote deel van de toeristen dat Tsjechië bezoekt komt niet verder dan Praag. De 'Gouden Stad' verdient natuurlijk alle aandacht, maar verder kijken loont de moeite. Vooral gezinnen met jonge kinderen - voor wie het sjouwen door zo'n grote stad vaak een 'hel' is zouden eens aan Zuid-Bohemen moeten denken.' Aldus Frank van Vliet op zaterdag 27 september j.l. in De Telegraaf. Na deze aanhef wordt de lezer verteld dat de aanbevolen regio over alles beschikt wat een vakantie afwisselend maakt, zoals prachtige stadjes, mooie bossen, koele meren, angstig diepe grotten en hier en daar een fraai kasteel. Dan komt de parel van Zuid-Bohemen, Český Krumlov aan bod, het 'bijna perfect gebleven monument uit de middeleeuwen'. In elk jaargetijde indrukwekkend en opvallend dat in het stadscentrum geen enkel pand uit de toon valt. De verslaggever voegt daaraan toe, dat dit voor Tsjechië opvallend is, want 'onder het communistisch regime zijn wat wangedrochten geplaatst'. Omdat zelfs de communisten het belang van de plaats inzagen. Maar er ontstond wel veel achterstallig onderhoud, zo zwakt Van Vliet zijn compliment vlug weer af. Hij heeft geconstateerd dat er in snel tempo is en wordt opgeknapt, maar vindt dit 'haast jammer', omdat het wat rommelige karakter van het stadje een deel van de charme uitmaakt. 'Een licht afgebladderde gevel geeft toch ook een heel bepaalde sfeer' lezen we en daarna wordt de lof gezongen van het kasteel van Český Krumlov, waar alleen 'een wat triest ogende berenkuil met twee armoedige bruine beren' wat uit de toon valt. Kunstliefhebbers wordt een bezoek aan het Egon Schiele-centrum aanbevolen. De expressionistische schilder had een soort haat-liefde verhouding met de stad, die hij zowel bekrompen als van een ongekende schoonheid vond. Frank van Vliet zegt erbij dat dit mede door Schiele's belangstelling voor jonge meisjes kwam, wat verder niet wordt uitgelegd. Daarna komt Zuid-Bohemen in het algemeen nog even aan bod. 'Het aardige van deze streek is dat wie cultuur en kunst even zat is er makkelijk tussenuit kan knijpen' aldus Van Vliet, die in dit verband wijst op de mogelijkheid tot kanovaren op de fel stromende Vltava, het huren van een mountainbike en de faciliteiten voor wintersport.

* Van het kwartaalmagazine Tsjechië! is in oktober het vierde nummer verschenen. Veel lezers van Ahoj! zullen inmiddels wel een abonnement - met reductie voor VNTS-leden! - hebben genomen en dus is het niet zinvol de inhoud van het blad uitgebreid de revue te laten passeren. Voor degenen die (nog) geen abonnee zijn en het tijdschrift ook niet in de winkel hebben gekocht één stuk via 'Uit de knipselmap'. Over het gesprek met de schrijver Michal Viewegh, waarvan Jelmar Helmhout bericht. Michal Viewegh (1962) wordt geïntroduceerd als dé schrijver van de één na de andere bestseller in Tsjechië en als een lieveling van buitenlandse uitgeverijen die in de rij staan om vertalingen uit te brengen. In Nederland zijn er al twee verschenen: Te Gekke Jaren en De opvoeding van Boheemse meisjes.

Jelmar Helmhout beschrijft Michal Viewegh als iemand met donkere krullen en een John Lennon-brilletje, type verlegen studentje. Met Amerikaanse manager en vriendin, die bij interviews zijn matige Engels zo nodig aanvult. Omdat er waarschijnlijk volgend jaar een derde boek - 'Toeristen op excursie' geheten - in Nederlandse vertaling uitkomt en uitgever De Wereldbibliotheek van de 'De opvoeding van Boheemse meisjes' de mondiale vertaalrechten heeft, vraagt de interviewer of Viewegh daardoor een speciale band met Nederland heeft. Viewegh antwoordt dat hij dat wel zou wensen maar dat hij alleen maar een keer enkele uren in Amsterdam is geweest en verder nog op het mooiste plekje van Nederland: ... het eiland Sint-Maarten. Hij denkt dat de Nederlandse lezers mogelijk uit zijn boeken een beter beeld krijgen van de Tsjechische samenleving, maar dat het volgens hem niet direct de taak van een schrijver is een samenleving echt uit te leggen of in een historisch kader te plaatsen. In 'Te Gekke Jaren' wordt wel een vaak grappig beeld gegeven van de maatschappij aan de hand van het tragische lot van een Tsjechische familie tussen 1968 en 1989. Overigens zegt Viewegh geen enkele morele verplichting te voelen om speciaal over Tsjechië en Tsjechen te schrijven. Hij weet ook niet zeker of zijn stijl typisch Tsjechisch is. Misschien de humor, de omgeving. Trots en blij was Viewegh toen hij op zijn tweeëntwintigste - in 1984 dus - hoorde dat de staatsuitgeverij Český spisovatel een boek van hem zou uitgeven. Maar het was het toenmalige regime onwelgevallig en bleef op de plank tot

na de omwenteling in 1989. De inmiddels full-time-schrijver - na een voltooide studie Tsjechische taal- en letterkunde en pedagogiek en drie jaar onderwijzerschap aan een lagere school - wil aantrekkelijk, begrijpelijk en leesbaar schrijven, ook omdat zijn publiek dat naar zijn mening verlangt. Hij zou best eens van stijl willen veranderen, maar is bang dan zijn lezers teleur te stellen. Op de vraag: 'Hoe kijk je aan tegen alle veranderingen in je land?' antwoordt Viewegh dat hij na de Fluwelen Revolutie een echt betrokken burger is geweest, op allerei, ook politieke, terreinen actief. Nu is zijn interesse minder geworden. Veel dingen maken hem boos, maar hij wil niet tot de grote groep doemdenkers behoren.

De populariteit als schrijver zegt Michal Viewegh soms vervelend te vinden, vooral het overal herkend worden. De verfilming van zijn boeken 'Te Gekke Jaren' en 'De opvoeding van Boheemse meisjes' is niet slecht gedaan, meent hij. Al staat hij weleens vreemd te kijken als een favoriet karakter uit het boek in zo'n film ineens heel anders overkomt. "Ik hoop dat de films ook in Nederland zullen uitkomen. Dat is goed voor de verkoop van mijn boeken" zo zegt Viewegh tot besluit van het interview.

In de Ahoj! van oktober jl. is bericht over de uitspraak van het Internationale Hof van Justitie in Den Haag, waarbij Hongarije en Slowakije werden 'veroordeeld' tot het (verder) onderhandelen over het 'Gabčíkovo-Nagymaros-project' en de nasleep daarvan. Deze uitspraak wordt als een Salomonsoordeel beschouwd, immers de vijftien rechters van het Hof vonden dat beide landen in de fout zijn gegaan. Hongarije door ééNZijdig het verdrag uit 1977 op te zeggen, Slowakije door ééNZijdig de Donau, ter plaatse grensrivier, af te dammen en zo het buurland een groot deel van het Donauwater te onthouden.

Het was de eerste keer dat het Hof een internationale milieukwestie kreeg voorgelegd en in de uitspraak werd het milieubelang op de voorgrond gesteld, omdat milieu niet iets abstracts is, maar verband houdt met de kwaliteit van het leven, zoals de President het uitdrukte. In de toelichting op het vonnis zei deze dat Slowakije met het omleiden van 80% van het Donauwater te veel heeft gekregen, iets wat in het vonnis zelf niet was vermeld.

Een hogere financiële bijdrage door Hongarije in ruil voor meer - nu Slowaaks - water, dat is het uitgangspunt voor de gesprekken die de twee landen nu moeten gaan voeren. Ondertussen hebben de kranten de reacties op de uitspraak gemeld. In beide landen zei men 'verheugd' te zijn met het vonnis. Slowakije wil ook best weer aan tafel met de Hongaren en ziet de onderhandelingen met vertrouwen tegemoet. En ook van Hongaarse zijde was het oordeel positief. Hier werd al besloten het eigen deel van het project definitief niet te bouwen, op een paar kleine onderdelen na. Slowakije is al bijna gereed en kan het karwei nu afmaken. Het financiële eindplaatje zal via de onderhandelingen met Hongarije gestalte moeten krijgen. Als de partijen er uitkomen hoeft het Internationale Hof zich er niet meer mee te bemoeien en kan er een streep getrokken worden onder deze eerste zaak tussen twee (ex-)communistische landen, die bij het Hof belandde. En waarbij het tweede novum was, dat de rechters ter plekke zich over de feitelijke situatie op de hoogte hadden gesteld, alvorens met een uitspraak te komen. Nooit eerder waren rechters van het Hof op locatie-bezoek gegaan. Aldus een toevoeging van de Haagsche Courant aan de berichtgeving.

Het Reformatorisch Dagblad van 26 en 27 september gaat in op een door de Rijksuniversiteit Groningen georganiseerd symposium 'Quo vadis, Slovaquia?' (Waarheen, Slowakije?). Verslaggever B. Belder gaat aan de hand van een gesprek met de Groningse statisticus, drs. Sytse Knypstra (niet onbekend in de kolommen van Ahoj!), één van de deelnemers aan het

symposium, in op de situatie in Slowakije. Duizend jaar Hongaarse heerschappij en zo'n 70 jaar Tsjechische dominantie hebben de Slowaken overgevoelig gemaakt voor met name kritiek van Tsjechische zijde. Deze en andere kritiek ondermijnt het vertrouwen dat Mečiar in brede kringen geniet echter nauwelijks. Tal van Slowaken geloven in Mečiar.

De Tsjechische republiek heeft sinds 25 oktober 1997 een nieuwe minister van buitenlandse zaken in de persoon van Jaroslav Šedivý. Deze was tot dan ambassadeur van zijn land bij de NAVO. Zijn voorganger Josef Zieleniec, die al vijf jaar minister was, liet weten ontslag te hebben genomen omdat hij het moeilijk had met 'interne problemen' van zijn partij, de Democratische Burgerpartij (ODS), de belangrijkste pijler van de regeringscoalitie. Hij doelde daarbij op de onenigheid die in de ODS steeds heviger vormen aanneemt. De aftredende minister wilde zijn stap voor de media nog wel wat nader belichten. Met name stoort het hem dat premier Václav Klaus als voorzitter van de ODS steeds meer macht naar zich toetrekt en zo beslissingen kan nemen en ook neemt zonder anderen daarbij te betrekken. Ook zou Klaus hem niet hebben geïnformeerd over een omvangrijke financiële herstructurering van de partij. In de zienswijze van Zieleniec zou aanblijven als lid van de regering betekenen dat hij voor zulke beslissingen politieke verantwoordelijkheid draagt. Aldus enkele regionale dagbladen - zelfde tekst! - op 24 en 25 oktober.

Volgens NRC Handelsblad van 31 oktober doemen voor premier Klaus nog meer problemen op omdat er ook bij coalitiepartner Burger Democratische Alliantie (ODA) neigingen tot 'rebellie' lijken te ontstaan. In opiniepeilingen scoort Klaus ook lager dan voorheen.

In Vrij Nederland van 1 november gaat Sasza Malko in op de situatie in Tsjechië onder de titel 'Fluwelen crisis'. De journalist van Poolse origine signaleert dat er drie mythen bestonden; die van de onoverwinnelijke, de absoluut succesvolle premier Václav Klaus; die van het onfeilbare geweten van het volk, president Václav Havel en die van de Tsjechen als gelijkwaardig aan de beste landen van Europa, economisch harmonieus, altijd redelijk. Volgens Malko is het einde van deze drie illusies in zicht. Nu de onstuimige economische groei van de laatste jaren zich niet in hetzelfde tempo lijkt voort te zetten komen de tegenvallers op het conto van Klaus. De filosofische houding van Havel lijkt meer als een irreëel met het hoofd in de wolken lopen over te komen. Een gevoel dat door Havel's hertrouwen nog versterkt lijkt. Het feit dat de verwachte rijkdom voor allen langer op zich laat wachten dan voorgespiegeld werd, maakt in de ogen van Sasza Malko de 'fluwelen crisis' compleet.

Op de lezer maakt het artikel van Malko overigens een wat oppervlakkige indruk, zeker gezien de indruk die eerdere artikelen van hem over Litauen en de Oekraïne hebben achtergelaten. Maar wellicht bedoelde Malko slechts een sfeerbeschrijving te geven.

In hetzelfde nummer van Vrij Nederland gaan de bewapenings- en ontwapeningdeskundigen, Ko Colijn en Paul Rusman, in op de kandidaat NAVO-leden als jachtgebied voor leveranciers van jachtvliegtuigen. Ook Nederland blaast zijn partij op deze jachthoorn mee, niet met onze vliegtuigindustrie, maar met een demonstratieteam van de Koninklijke Luchtmacht, dat al enige demonstratieshows met F-16 Falcons van Lockheed-Martin in Tsjechië heeft gegeven. Andere landen en fabrikanten zijn ook in de race, de VS naast de Falcon nog met de F-18 Hornet van Boeing-MacDonnell, Frankrijk met de Mirage 2000-5 van Dassault en Zweden met de Gripen van Saab, en ook zijn er nog kansen voor Rusland dat tegen aantrekkelijker prijzen nog Migs en andere ter plaatse bekende typen kan slijten.

(Colijn en Rusman gaan overigens voorbij aan het feit dat 'Falcon' in het Tsjechisch 'Sokol' betekent, wat ook de naam is van de Tsjechische nationale jeugdorganisatie. In hoeverre dat van invloed is op de kansen voor de F-16 moeten we maar afwachten! red.)

In een ingezonden brief in NRC Handelsblad van 28 oktober geeft Egbert Tellegen een aanvulling op de aan het verongelukte PvdA-Tweede Kamerlid mr Maarten van Traa gewijde necrologiën. Tellegen vermeldt dat Van Traa als internationaal secretaris van zijn partij in het

begin van de jaren tachtig regelmatig bemiddeld heeft om sprekers te laten optreden bij geheime bijeenkomsten van Charta '77. Na het 'gelijk van rechts' dat na 1989 oorverdovend van de daken werd geschreeuwd, heeft Van Traa daar volgens Tellegen even weinig ruchtbaarheid aan gegeven als voor 1989.

* In het protestants-christelijke dagblad Trouw van 5, 8 en 11 juli schrijft Pieter Morée over secularisatie in Tsjechië. In 'Het land waar de Rede het Geloof verdrong' signaleert hij dat jaarlijks op 6 juli de dood van de Kerkhervormer Jan Hus wordt herdacht. De dag is bestempeld tot (een) nationale feestdag. Dat is verrassend in een land waar de secularisatie zo algemeen is geworden dat kennis over het christendom of kerk niet meer tot de algemene intellectuele bagage behoort. Nieuwe vormen van religiositeit die niet aan een instituut zijn gebonden, slaan evenmin erg aan. Op de vraag wat de achtergrond is van deze desinteresse in religiositeit in algemene zin en in de kerk meer in het bijzonder probeert hij een antwoord te geven en hierbij gaat hij terug in de tijd.

Morée wijst erop dat de eerste golf van onteigeningen die de rooms-katholieke kerk in Bohemen zich moest laten welgevalen niet op het conto van de communisten na 1948 moet worden geschreven, maar op dat van de verlichte Habsburgse despoot, keizer Josef II, in de tweede helft van de achttiende eeuw. Van de Verlichtingsdenkers leerde Josef II dat het nieuwe ordenende uitgangspunt de rede was, en zo was het zijn wil dat zijn rijk op een rationele manier hergeordend zou worden. Het staat buiten kijf dat veel van Josef's maatregelen een zegen waren voor mensen aan de onderkant van de samenleving. Het betekende onder meer het einde van de lijfeigenschap, voor joden het einde van de verplichting om in ghetto's te wonen en ook protestantse groeperingen mochten zich in beperkte mate manifesteren. Voor de traditionele machthebbers, adel en rooms-katholieke kerk, leidde de politiek van Josef II tot een inperking van hun macht. Op langere termijn gaven zijn 'democratiseringsmaatregelen' een belangrijke impuls voor het ontstaan van een Tsjechische nationale beweging, met sterke wortels buiten de grote steden en in de traditie van de hussitische beweging. Toen werden volgens Morée de kiemen gelegd van het verborgen conflict dat tot vandaag de Tsjechische samenleving tekent.

In het vervolg onder de titel 'Hoe Tsjechen en protestanten elkaar - even - vonden' verwijst Morée naar de tweedeling tussen Tsjechen, die voor het merendeel op het platteland (figuurlijk!, red.) en Duitstaligen die in de steden domineerden. De 'bevrijde' boerenbevolking raakte in beweging door de nieuwverworven rechten en zocht in haar emancipatie een identificatiepunt. Dat werd de Tsjechische taal. De tweede groep die meer ruimte kreeg na zo'n anderhalve eeuw onderdrukking waren de protestanten. Na de verloren slag tegen de Katholieke Liga in 1620 bij de Witte Berg bij Praag werd hun geloof verboden. Een aantal van de protestantse 'broederschappen' wist op het platteland, waar de sociale en geografische omstandigheden gunstiger waren dan in de steden, te overleven. Hoewel de protestanten gering in aantal waren,

beschikten zij over een relatief groot intellectueel potentieel. (Het feit dat de Tsjechische bijbelvertaling van 1613, enige decennia ouder dus dan de Nederlandse Statenvertaling, zal hier niet vreemd aan zijn, red.) Bij de groten van de Tsjechische wedergeboorte waren personen met een protestantse achtergrond sterk vertegenwoordigd. In die tijd werd teruggegrepen op de periode waarin er sprake was van een brede opstand tegen de gevestigde machtsstructuren: de tijd van de hussitische revolutie. In deze benadering was er sprake van twee ervijanden: de rooms-katholieke kerk en de Habsburgse Duitstalige heersers. Het behoeft dan ook geen verbazing op te wekken dat de eerste president van de Tsjechoslowaakse republiek, Tomáš Garrigue Masaryk de lijfspreuk van Jan Hus, 'De Waarheid Overwint', liet opnemen in het staatswapen. Toen in 1912 op het Oude Stadplein tegenover de Mariazuil het bekende Hus-monument werd geplaatst, vond dit ook onder brede lagen van het volk steun, niet alleen bij politici en intellectuelen. Acht jaar later zou de Mariazuil bij een demonstratie neergehaald worden. Dat was 300 jaar na de protestantse nederlaag bij de Witte Berg.

In het slotartikel 'Hoe Hus de kerkhervormer Hus de proto-communist' beschrijft Morée het

andere gevolg van de identificatie met Jan Hus: hij werd de figuur die de secularisatie aanwakkerde. Dit proces behoefde na februari 1948 slechts afgemaakt te worden. Tijdens de Eerste Republiek nam het ledental van de diverse protestantse kerken in lichte mate toe, doch het aantal rooms-katholieken daalde sterk. (In Polen stond die kerk aan de kant van de onderdrukten; haar positie daar is nog steeds sterk, red.) Na 1948 werd Hus niet zozeer gezien als een reformator, maar als een bevrijder, een opmaat tot de werkelijke bevrijding die pas kon plaatsvinden onder het communisme. Godsdienst was een voorbijgaande zaak. Dat kerken lange tijd aan de kant van de onderdrukkers stonden en nog steeds worden geassocieerd met manipulatie en onvrijheid, verklaart de relatief hoge graad van secularisatie in Tsjechië.

(Dat een regime figuren uit de historie gebruikt voor een doel waaraan die figuren zelf vermoedelijk niet hebben kunnen denken is niet uniek voor Tsjechië. In de DDR heeft men 'bij nader inzien' Luther en de Pruisische koning Frederik de Grote nog op een voetstuk geplaatst; de laatste vermoedelijk toch niet omdat hij soldaten het slagveld opjag met de woorden 'Hunde, wollt euch ewig leben!', red.)

Jan van Gastel/Bert Marcus

* Minister Krajčí ontslagen van rechtsvervolging.

De Officier van Justitie Barila van Bratislava vindt dat er voldoende redenen zijn om minister Krajčí van Binnenlandse Zaken te vervolgen vanwege obstructie van het referendum van het afgelopen voorjaar. Barila's beslissing om Krajčí te vervolgen is echter ongedaan gemaakt door zijn superieur. Ook is niet duidelijk geworden dat er voorafgaand aan de publikatie van zijn beslissing grote druk op Barila is uitgeoefend om tot een andere beslissing te komen.

Binnenlandse politieke ontwikkelingen

* Het Slowaakse parlement heeft uiteindelijk toch gestemd over het opnieuw toelaten van Gaulieder. Bij eerdere zittingen waar de oppositie het initiatief had genomen kwamen de afgevaardigden van de coalitie niet opdagen. Het resultaat van de stemming was echter negatief voor Gaulieder en de voor de rechtsstaat. De uitspraak van het Constitutionele Hof werd niet opgevolgd.

* Na de ervaringen met het referendum van dit voorjaar vreest de oppositie dat het er bij de verkiezingen van het volgend jaar niet democratisch zal toegaan. Deze vrees is er niet minder op geworden door premir Mečiar's verzekering dat de verkiezingen eerlijk en democratisch zullen zijn, maar dat er geen buitenlandse waarnemers zullen worden uitgenodigd.

* Afgevaardigden van de oppositionele KDH hebben om een onderzoek gevraagd naar de psychische toestand van de premier. Zij vermoeden dat premier Mečiar zo nu en dan manisch depressief lijkt te zijn. In een toespraak heeft Mečiar gezegd dat de leden van de KDH van plan waren om hem te vermoorden.

* Twee leden van een rechtbank in Bratislava treden af omdat ze vinden dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht onvoldoende is gewaarborgd.

* De Nationale Bank van Slowakije dreigt zijn onafhankelijkheid te verliezen. De regering heeft een voorstel gedaan dat het parlement en de regering meer invloed zal geven op het beleid van de Nationale Bank.

* Op 13 oktober heeft de instantie die verantwoordelijk is voor de uitzending van de radiosignalen de uitzendingen van Radio Twist stopgezet. Radio Twist is een van de regering onafhankelijk en commercieel radiostation dat in zijn nieuwsuitzendingen uitgebreid aandacht schenkt aan de standpunten van de oppositie. De officiële reden was een achterstallige betaling van 170.000 kronen (nog geen 10.000 gulden). Na de betaling van dit bedrag werden de uitzendingen op 15 oktober weer hervat.

* In een zeldzaam vertoon van eensgezindheid hebben president en premier een gezamenlijke verklaring ondertekend waarin ze de toetreding van Slowakije tot de Europese Unie bepleiten.

Onderwereld rukt op

Toen hij in het ziekenhuis in Bratislava lag te herstellen van zijn verwondingen bij twee eerdere aanslagen, is de baas van de onderwereld van Košice doodgeschoten. Dit is de zoveelste afrekening in het criminele circuit in Slowakije van het afgelopen jaar.

In heel Slowakije probeert de georganiseerde criminaliteit ondernemers ertoe te bewegen hen 'beschermgeld' te betalen. De succesvolle ondernemer František Mojžiš had zo veel last van bedreigingen van de kant van de onderwereld dat hij zijn hele firma Drukos overdeed aan de rooms-katholieke kerk in Banská Bystrica. Daarmee heeft bisschop Baláz er, naast de geheime dienst SIS, die al eens eerder probeerde hem in diskrediet te brengen, een vijand bijgekregen: de plaatselijke mafia. Het dagblad 'Sme' signaleert banden tussen de plaatselijke baas van de onderwereld en hoge overheidsvertegenwoordigers uit Bratislava.

Hetzelfde blad wijst in een ander nummer op de banden tussen de chef van de mafia in de streek Kysuca (ook wel 'De Gorilla' genaamd) met leidende figuren in de HZDS.

De regering wil de wildgroei aan particuliere bewakingsdiensten, die soms ook behoren tot het criminele circuit, aan banden te leggen door een vergunningensysteem.

Sytse Knypstra

MUZIKALE NOTEN

Helaas kwam onderstaand persbericht van Amatinka te laat bij de redactie binnen voor plaatsing in het oktobernummer van 'Ahoj'; deze lag al bij de drukker.

"AMATINKA" bestaat dit jaar 20 jaar en voldoet in dit bijzondere jaar aan de wens van vele muziekliefhebbers door het maken van de CD. Op de CD staan Moravische en Böhmsche

muziekwerken van topcomponisten, arrangeurs en tekstschrijvers. Een zestiental werken is opgenomen en geeft een uur lang sfeervolle Tsjechische muziek met veel zang, solostukken.

De titel "*Veselá muzika*" ofwel in het Nederlands "Vrolijke muziek" geeft precies het meest typerende karakter van de CD aan.

De presentatie van de CD vond op 26 oktober jl. plaats in Gelre's End te Hedel. Uiteraard kan de CD ook worden gekocht. De muziek van "Amatinka" wordt via distributienetten ook in het buitenland verkocht. Toezending van de CD is overigens ook mogelijk, de kosten zijn f 25,= plus verzendkosten.

Voor nadere informatie kan contact worden opgenomen met Theo van Hamond, tel. 073-5941452.

Dubbel genieten in Tsjechië

Wij, Harry Fleuren en Jolanda van der Graaff, hebben ook dit fantastische land ontdekt en de beslissing genomen ons hier te vestigen met de bedoeling: het exploiteren van onze nieuwe camping. Mooi, hygiënisch sanitair en met veel natuur- en cultuurfaciliteiten:

ABC KAMPINK BECHYNĚ

U weet, Tsjechië is een goedkoop vakantieland. Maar u kunt dit voordeel zelfs vergroten door nu onze extra voordelige campingcheque(s) te kopen. Dit levert u minimaal 25 gulden voordeel op.

Rekenvoorbeeld: 6 nachten/7 dagen met een gezin (1 standplaats, 2 volwassenen en 2 kinderen, incl. electra en toeristenbelasting) met de campingcheque van slechts f 200,=.

Een campingcheque (kosten f 200,=) betekent voor u een financieel voordeel plus een kans op een reischeck t.w.v. f 500,=. Vraag daarom onze ABC-voorwaarden folder aan bij:

Harry Fleuren; Tel. 0412-452221 (tot 17 nov. '97), 0478-631531.

Jolanda van der Graaff (010-4704252, tot 1 februari 1998).

WAT HET OOG STREELT

Škroup in Rotterdam?

František Škroup (1801-1862), de componist van het Tsjechische volkslied "Kde domov můj", heeft in het midden van de negentiende eeuw enige tijd in Rotterdam gewoond en gewerkt, als dirigent van de toenmalige opera. Hij is in 1862 in Rotterdam overleden. Hij ligt op Crooswijk begraven.

Škroup componeerde niet alleen "Kde domov můj", maar ook verschillende opera's en andere muziek. Hij was een belangrijke voorloper van Bedřich Smetana. Hij was 30 jaar lang werkzaam in Praag als concert-dirigent van de opera. In Rotterdam werkte hij kort, maar met veel succes.

In het Schielandshuis wordt met deze tentoonstelling een beeld gegeven van Škroups leven en werk, van zijn betekenis als componist en musicus, zowel in Praag als in Rotterdam, door originele documenten, brieven e.d.

Zie voor meer informatie 'Ahoj' 132 van oktober jl.

Periode: van 16 november 1997 t/m 11 januari 1998.

Plaats: Schielandshuis, Korte Hoogstraat 31, Rotterdam. Tel. 010-217 6767. Het museum is vlakbij de metrohaltes Beurs en Churchillplein. Open: dinsdag t/m vrijdag van 10 tot 17 uur, op zaterdag, zon- en feestdagen van 11 tot 17 uur.

Tsjechische exlibris van de twintigste eeuw

In het Comenius Museum in Naarden is nog tot januari 1998 een unieke verzameling Tsjechische exlibris te zien. De expositie is samengesteld uit een niet eerder vertoonde privé collectie. De collectie bevat exlibris van de belangrijkste Tsjechische grafici en kunstenaars van de hele twintigste eeuw. Mucha, Preissig, maar ook grafici als Konípek, Bouda en voor de modernste periode Born en Kulháněk zijn slechts enkele van de namen die vertegenwoordigd zijn in het Comenius museum. Met deze tentoonstelling wordt een overzicht geboden van bijna honderd jaar Tsjechische grafiek.

Het woord exlibris betekent letterlijk "uit de bibliotheek (boekery) van..." Het gedrukte exlibris fungeert als eigendomsmerk voor een bepaald boek. Op het exlibris is de naam van de eigenaar gedrukt. De afbeelding op de exlibris kan verwijzen naar de eigenaar, maar ook naar de inhoud van het boek.

Diverse grafische technieken worden gebruikt bij het vervaardigen van exlibris: houtsnedes, maar ook gravures, etsen, lithografie of zeefdruk. Op een beperkte oppervlakte is op een exlibris grafisch en artistiek vakmanschap te bewonderen.

Zie voor uitgebreidere informatie 'Ahoj' 132 van oktober jl.

Het Comenius Museum is gevestigd te Naarden, Kloosterstraat 33.

Voor vragen of informatie: Wendy F. Jansen, tel. 035-6943045, fax 035-6941949.

Ladislav Dydek in Amsterdam

De Tsjechische Ambassade, in samenwerking met het Tsjechisch Centrum en het Italiaans Cultureel Instituut in de Nederlanden presenteren de benefiet-tentoonstelling van schilderijen van Ladislav Dydek.

De in Tsjechië geboren kunstenaar Ladislav Dydek (1919 Brno) woont en werkt sinds 1969 in Italië. Internationaal exposeert hij reeds sedert 1957.

In Amsterdam kunnen wij nu zijn schilderijen bewonderen. Twintig van zijn werken heeft hij voor de verkoop ter beschikking gesteld. De opbrengst daarvan wordt geschonken voor de herbouw van door de watersnood in Tsjechië getroffen culturele instituten.

Periode: van 1 december tot 18 december 1997.

Plaats: Foyer van het World Trade Centre, Strawinskylaan 1, Amsterdam.

Info: Tsjechisch Centrum, in het WTC, Strawinskylaan 517, 1077 XX Amsterdam (Toren A, 5e etage, no. 517. Tel./fax.: 020-575 3015.

Slowaakse glaskunst in Naarden

Eens per jaar organiseert Galerie Groot (nu voor de derde keer) een representatieve glasexpositie, die dit jaar gewijd is aan nieuwe werken van Slowaakse glaskunstenaars.

De keuze is niet toevallig. Nadat twee keer Tsjechische kunstenaars voorgesteld zijn, is het nu tijd om het Slowaakse studioglas onder de aandacht te brengen. Want net als Tsjechië is Slowakije beroemd om zijn glaskunst. Kenmerkend voor de glasschool van Bratislava is de benadering van glas als architectonisch materiaal. Door het prismatisch slijpen van het materiaal in combinatie met het gebruik van geometrische vormen en het ruimtelijk effect van glas wordt de hoogste kwaliteit van transparantie bereikt.

Er zijn kunstwerken te zien van *Lubo Arzt, Milos Balgavy, Pavel Hloska en Juraj Oprsal.*

Van: 24 november t/m 24 december 1997;

Plaats: Galerie Groot, Turfpoortstraat 361-38, 1411 EH Naarden-Vesting.

Open: woensdag t/m vrijdag 14-17 uur; zaterdag 11 - 16 uur en iedere 1e zondag van de maand van 13 uur en op afspraak. Tel.: 035-6943701. Fax: 035-6940341.

Kroonluchters van Bořek Šípek

Van 30 november 1997 tot 15 februari 1998 zijn bij Steltman Galleries, Spuistraat 330, 1012 V X Amsterdam, kroonluchters te zien van Bořek Šípek. Van Boheems kristal en messing heeft hij de kroonluchter 'Hypnos' vervaardigd.

Steltman Galleries is geopend van dinsdag - zaterdag van 11-18 uur.

Tel. 020-6228683. Fax: 020-6207588.

Film in Harderwijk

Voor zaterdag 13 december 1997 (20.30 uur) staat bij de Filmkring Noordwest Veluwe de Tsjechische film *Kolya* geprogrammeerd. Deze film geeft een herkenbaar en indringend beeld van Tsjechië rond de Fluwelen Revolutie in 1989. Deze aangrijpende film is doorspekt met de nodige humor.

De avond wordt in samenwerking met het comité Harderwijk-Znojmo ingevuld. Er zijn uiteraard wijn en bier uit de zusterstad en er is een stand met informatie over Znojmo.

Voor en na de film en in de pauze speelt het orkest *Csárdás* authentieke Moravische muziek.

Vooraf reserveren wordt dringend geadviseerd gezien het beperkte aantal zitplaatsen in de Catharinakapel. Tel. VVV Harderwijk: 0341 426666 of bij Jannie Klein (Filmkring) tel. 0341-414210. Plaats: Catharinakapel, Klooster 1, Harderwijk; zaal open en optreden *Csárdás*: 19.45 uur. Toegangs prijs: f 8,50.

ONZE BOEKENPLANK

Klima

Tien jaar na de eerste druk is bij de Wereldbibliotheek te Amsterdam in 1997 een herdruk verschenen van de roman *Zomerliefde* van de Tsjechische auteur *Ivan Klíma*.

Prijs f 17,50. Vertaald door Kees Mercks. Oorspronkelijke titel en uitgave 'Milostné léto' 1985.

- Een succesvol bioloog vat liefde op voor een jonge actrice. Hij raakt zozeer in de ban van deze vrouw met haar 'koele, perfect geschminkte gezicht' en haar 'stenen ogen' dat de relatie voor hem langzamerhand een obsessie wordt die zijn hele leven dreigt te verlammen. Ongewild speelt hij de hoofdrol in een scenario waarin zijn gezin en zijn toekomst, en uiteindelijk ook de vrouw zelf te gronde worden gericht. -

Hrabal

Zojuist is het tweede deel uitgekomen van de autobiografische trilogie van de in februari jl. overleden schrijver *Bohumil Hrabal*.

Vita Nuova, schilderijtentoonstelling. De Tsjechische vertaling is van de hand van Hrabal-vertaler Kees Mercks. Uitgever is Bert Bakker in Amsterdam. Prijs f 49,95. Oorspronkelijke titel en uitgave: 'Vita Nuova' 1992.

Hrabal (1914-1997) schreef zijn laatste grote werk (trilogie) aan het begin van de jaren negentig, waarvan *Trouwpartijen* (Nederlandse vertaling 1996) het eerste deel is.

De uitgever vat Hrabal's trilogie (tot en met deel twee) als volgt samen: "In deze autobiografie, die Hrabal laat vertellen door zijn vrouw Pipsi, schetst de auteur zichzelf als een knorrepot, drinkebroeder en een egoïst die ook in het huwelijk zo zijn eigen gangetje gaat. Maar waar Pipsi in 'Trouwpartijen' nog vol bewondering opkeek tegen het fenomeen Hrabal, waarmee ze naar het altaar was getogen, zien we in 'Vita Nuova' - dat zich wederom grotendeels afspeelt in de Praagse wijk Libeň met zijn vele kroegjes - de ontzuivering de overhand krijgt.

Hrabal laat zich niet tot huisvader domesticeren en zijn grillige gedrag stemt Pipsi steeds vaker verdrietig. Vol heimwee denkt zij terug aan haar eerste liefde, of ze raakt geïmponeerd door de 'tedere' barbaar, de graficus Vladimír Boudník, Hrabals boezemvriend, die zelf echter aanpapt met de Slowaakse Tekla, die Pipsi niet kan luchten of zien."

Hrabal beschrijft zijn vriendschap met Boudník ook in *De tedere barbaar* (Nederlandse vertaling 1994).

Kafka

Eind oktober ging in het Haagse Literaire Theater Branoul *De gedaanteverwisseling* in première. Het gelijknamige verhaal van *Franz Kafka* is door Tom Sijsma en Manon Barthels tot een solo-voorstelling bewerkt, een tragi-komedie.

Bob Schwarze speelt de rol van Gregor Samsa, een plichtsgetrouwe vertegenwoordiger in stoffen, die op een morgen wakker wordt en tot zijn verbazing merkt dat hij in een kever veranderd is. In eerste instantie denkt hij nog te dromen, maar als zijn ouders op zijn kamerdeur kloppen om hem te herinneren aan de trein die hij beslist moet halen om op tijd op z'n werk te komen, maakt een lichte paniek zich van hem meester.

Wat doet Gregor Samsa? En hoe zal zijn familie reageren?

Van januari 1998 zal de voorstelling in andere steden te zien of te programmeren zijn. Voor nadere informatie: Literair Theater Branoul, Den Haag, tel. 070-364 0249.

"Maar voor Gregor Samsa was een mooi graf niet weggelegd, die eindigde in een vuilnisbak. Zijn familie ging vervolgens blijmoedig de vrije natuur in."

Met deze woorden besluit Kafka-kenner *Niels Bokhove* zijn artikel over *Kafka's grafsteen* in de septemberuitgave van het Kafka-katern, het kwartaalblad van de Nederlandse Franz Kafka-Kring.

Wie meer wil weten over de Kafka-Kring, die in oktober jl. het vijfjarig bestaan memoreerde (met het symposium 'Fragment en duisternis bij Franz Kafka') neme contact op met het secretariaat van de Kring, Columbusplein 173, 1057 TW Amsterdam. Tel. 020-689 1609.

Kosten lid/donateur van de Franz Kafka-Kring, tevens abonnee van het Kafka-Katern f 50, = per jaar.

Franz Kafka komt ook uitvoerig aan de orde in de *Literaire Gids van Praag*, geschreven door Erik Mossel. Dit boek met literaire wandelingen, uitgekomen in 1988 bij uitgeverij Hadewijch in Schoten, is sinds enkele weken bij boekhandel De Slegte verkrijgbaar voor de prijs van f 7,95.

Marijke van Dorst

VAN URK BEMIDDELT HET GEHELE JAAR UW VAKANTIE IN GEHEEL TSJECHIË

**NIEUW AANBOD VAN VAKANTIEWONINGEN IN MORAVIË!
LEUK NIEUW ARRANGEMENT IN PRAAG (vanaf 4 pers. half pension f 42,- p.p. per dag)!
IN HET REUZENBERGTE RUIM AANBOD VAN APPARTEMENTEN (ook reeds voor uw
KERSTVAKANTIE 1997/1998)**

Inlichtingen bij:

**Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 4193262
telefax 020 - 4193191**

HOBAS

TRADING bv

KARLOVARSKA BECHEROVKA

NU RECHTSTREEKS VAN IMPORTEUR TE BETREKKEN

MINIMUM AFNAME 1 DOOS VAN 12 X 0,5 LITER

PRIJS:

f. 17,50 p/PL. INCL. BTW

**U KRIJGT DE BECHEROVKA
ONDER REMBOURS THUISGESTUURD
REMBOURSKOSTEN: F. 25,25**

**VOOR INFORMATIE:
HOBAS TRADING B.V.
NUNSPEET
TEL: 0341-252636
FAX: 0341-258607**

ALLERHANDE

Matica Slovenská

Van de Nederlandse Ambassade in de Slowaakse republiek ontvingen wij een mededeling van de Slowaakse culturele organisatie 'Matica Slovenská' inhoudende de oprichting op 1 mei j.l. van het 'Compatriot Museum' dat als 'centraal kantoor' moet dienen voor de buiten Slowakije wonende Slowaken.

Wanneer in Nederland wonende Slowaken de band met hun moederland willen aanhalen of verstevigen, kunnen zij zich via de Slowaakse Ambassade in Nederland in verbinding stellen met 'Matica Slovenská'.

Adres: Ambassade van de Slowaakse republiek

Parkweg 1

2585 JG Den Haag

tel. 070-4167776/4167776

In de tijd dat Slowakije nog deel uitmaakte van het Hongaarse deel van het Habsburgse rijk bestond er enige tijd een wetenschappelijk instituut onder de naam 'Matica Slovenská'. Toen de Hongaarse houding ten opzichte van de bewustwording van de Slowaakse taal en cultuur zich verhardde, werd 'Matica Slovenská' in 1875 door de Hongaarse autoriteiten opgeheven.

In Volendam, in Volendam...

Woont ons nieuwe lid Renata Hamsikova. Zij is van Tsjechische afkomst en woont sinds 1987 in Nederland. Achter haar naam staat: beëdigd vertaalster Tsjechisch. Zij runt een eigen vertaalbureau en geeft taalcursussen.

In juli jl. overleed ons lid J. van Rooy uit Purmerend, die schriftelijke taallessen Tsjechisch verzorgde. In deze regio zijn er dus weer nieuwe mogelijkheden. Bovendien is Renata Hamsikova bereid leden van de VNTS korting op de prijs te verlenen.

Geïnteresseerden kunnen folders aanvragen. Tel./fax: 0299-363034.

H.G.B.

* Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost
* de VNTS een flinke duit. Door advertenties kun-
* nen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee
* een gericht publiek in een oplage van + 750
* exemplaren. Onderstaand onze tarieven:
*
* 1/16 pag. f 16,50; 5 nrs. f 80,=; 10 nrs. f 155,=
* 1/8 " f 22,--; " " f 105,=; " " f 205,=
* 1/4 " f 33,--; " " f 160,=; " " f 315,=
* 1/2 " f 55,--; " " f 265,=; " " f 510,=
* hele pag. f 93,50; " " f 450,=; " " f 850,=
*
* Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274,
* 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.
* *****

Café-bistro "De Poal"
ligt aan de rand van het natuurpark
"De Meinweg" in Limburg.

Tsjechische specialiteiten

met de beroemde
uit het vat.

Gezellig tafelen bij Helena en Karel Blaha
Grootestraat 6; 6063 Al Vlodrop.
Tel/fax: 0475-401590. Dinsdag gesloten.

*Restaurant
Bohemen*

Het enige Tsjechische restaurant in Nederland
Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn, tel. 0229-247692

A T Y S

Wij verlenen allerlei diensten aan
Nederlanders die Tsjechië bezoeken of
willen bezoeken. Wij begeleiden grote
en kleine groepen, individuele personen
en ook gehandicapten.

Begeleiden bij zaken doen, bij koop of
huur van een huis of grond. Het regelen
van een advocaat, notaris, belasting-
zaken, vreemdelingendienst enz.

Ook een kuurbehandeling in Lázně
Bělohrad kunnen wij voor u verzorgen.

Jana Typltová

Sv. Čecha 904

506 01 Jičín, Tsjechië

Tel. & fax 00.420.433.522 979

LOGEREN IN PRAAG

Wilt u verblijven in een gastvrij,
professioneel en toch aantrekkelijk
geprijsd familiepension op een mooie
lokatie aan de westkant van Praag?

In het kort: elke kamer een eigen
douche en WC, een ontbijt-buffet,
eigen garage, binnen 20 minuten in
het centrum, mogelijkheid van maal-
tijden. Bijzonder makkelijk te be-
reiken vanaf het vliegveld.
Geschikt voor groepen, boven 20 gas-
ten een aantrekkelijke korting.

Bel: Jarka van Unnik, 023-5846412
(privé) of 023-5832551 (werk) voor
informatie en boekingen.

tsjechrent
cottages

Znojmo - Olomouc - Brno - Mor. Třebová - Jeseník - Jičín - Praag - Nachod
e.a.

Vakantie in schilderachtige (wijn of berg) streken.

Kastelen, meren, uitzichten, natuurparken, historische steden, monumenten.

Vrijstaande woningen of appartementen, van 2 tot 32 pers. Vele paardrij(les) accommodaties met uitgebreide mogelijkheden voor zowel de recreatieve als de sportieve ruiter. Hotels en pensions op de mooiste locaties. Woningen aan water, in dorp of stad en in bossen. Kwaliteit én scherpe prijzen door ons directe contact met de verhuurders. Tevens verstrekken wij u informatie over de gebieden. Onze vertegenwoordigers zijn in de directe omgeving aanwezig. Afwisselende landschappen met helder zwemwater en vele recreatiemogelijkheden.

Info: ma/za. tel. 0527-652830 / 0527-652145. 06-53811752 / 06-52997378. Fax. 0527-652101

TOLK- EN VERTAALBURO TATRA (OOST-EUROPA)

Over een maand is het weer Kerstmis en Oud en Nieuw. Als u uw vrienden en bekenden in Tsjechië en Slowakije een kaartje wilt sturen, is het natuurlijk wel aardig om daar een groet in het Tsjechisch of het Slowaaks op te schrijven. Speciaal voor de lezers van AHOJ heeft vertaalburo Tatra Oost-Europa de meest voorkomende wensen op een rijtje gezet, zodat u zelf een passende groet in elkaar kunt knutselen.

Vrolijk Kerstmis/Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar

Tsjechisch: Veselé Vánoce a št'astný Nový rok
Slowaaks: Veselé Vianoce a št'astný Nový rok

De beste wensen voor het nieuwe jaar

Tsjechisch: Všechno nejlepší do Nového roku
Slowaaks: Všetko najlepšie v Novom roku

Ik wens jou/jullie/u het allerbeste voor het nieuwe jaar/voor 1998

Tsjechisch: Přeji Ti/vám/Vám všechno nejlepší v Novém roce / v roce 1998
Slowaaks: Prajem Ti/vám/Vám všetko najlepšie v Novom roku / v roku 1998

De familie X wenst jou/jullie/u het allerbeste voor het nieuwe jaar/voor 1998

Tsjechisch: Rodina X Ti/vám/Vám přeje všechno nejlepší v Novém roce / v roce 1998
Slowaaks: Rodina X Ti/vám/Vám praje všetko najlepšie v Novom roku / v roku 1998

Wij wensen jou/jullie/u het allerbeste voor het nieuwe jaar/voor 1998

Tsjechisch: Přejeme Ti/vám/Vám všechno nejlepší v Novém roce / v roce 1998
Slowaaks: Prajeme Ti/vám/Vám všetko najlepšie v Novom roku / v roku 1998

Ik wens jou/jullie/u Vrolijk Kerstmis/Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar

Tsjechisch: Přeji Ti/vám/Vám Veselé Vánoce a št'astný Nový rok
Slowaaks: Prajem Ti/vám/Vám Veselé Vianoce a št'astný Nový rok

De familie X wenst jou/jullie/u Vrolijk Kerstmis/Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar

Tsjechisch: Rodina X Ti/vám/Vám přeje Veselé Vánoce a št'astný Nový rok
Slowaaks: Rodina X Ti/vám/Vám praje Veselé Vianoce a št'astný Nový rok

Wij wensen jou/jullie/u Vrolijk Kerstmis/Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar

Tsjechisch: Přejeme Ti/vám/Vám Veselé Vánoce a št'astný Nový rok
Slowaaks: Prajeme Ti/vám/Vám Veselé Vianoce a št'astný Nový rok

Groeten voor u van/Groeten voor jou van

Tsjechisch: Hodně pozdravů Vám/Ti zasílá
Slowaaks: Srdečný pozdrav Vám/Ti zasiela

Ook dit wordt u weer geheel gratis aangeboden door:

Drs. R. Kooijman, beëdigd vertaler Tsjechisch en Slowaaks

TATRA TRADE & TRANSLATIONS - OOST-EUROPEES (VER)TAALBURO

Knipmolenweg 29
NL-2807 DC Gouda
BTW-nr. NL0905.57694B01
Rabobank Gouda rek. nr. 1169.27968
Gironr. van de Rabobank 34435

Telefoon 0182 - 599144 (* +31-182-599144)
Fax 0182 - 599166 (* +31-182-599166)
GSM 06 - 53140089 (* +31-6-53140089)
Internet tatra@pi.net
K.v.K. Gouda 29038405

DE V.N.T.S. - REISDIENST organiseert een

10-daagse VNTS-RONDREIS door Moravië

PERIODE: 24 april t/m 3 mei 1998

VERVOER: met de TREIN van AMSTERDAM naar WENEN.
met de BUS rondreizen door MORAVIË

INBEGREPEN in de REISSOM:

- * Retour nachttrein Amsterdam - Wenen in couchettes
Opstappen in Amsterdam, Utrecht of Arnhem.
- * Transfer naar Brno per trein of bus.
- * Voorjaarsrondreis door MORAVIË
- * Toeristenhotel op basis van halfpension.
- * 1 of 2 pers. kamer met douche en toilet.

NIET INBEGREPEN: lunches en entree-gelden.

PRIJS: f 1025, =
voor VNTS-leden.
f 1100, = voor niet-
leden.
Toeslag 1-pers.-
kamer f 150, =.

PROGRAMMA:

Vrijdagavond 24 april met de nachttrein naar Wenen.

25 April transfer naar Brno. Bezoek aan Brno.

Tot en met 2 mei rondreis door MORAVIË met bezoeken aan de wijnstreek van Zuid-Moravië, de majestueuze burchten, het stedenschoon van o.a. Mikulov, Kroměříž, Olomouc (mooie stadskernen en kerken), de stedenbanden, de wijnkelders, bierbrouwerijen, glasfabrieken. e.d., de berggebieden van de Beskyden en de Moravský Kras, enz. enz. Zaterdagavond 2 mei met de nachttrein naar Nederland. Aankomst zondagmorgen 3 mei.

Een VNTS-reis onderscheidt zich van andere reizen naar Tsjechië door het bijzondere programma dat wij u bieden. Dit is mogelijk door onze uitgebreide kennis van het land en onze intensieve contacten met de bewoners.

Opmerking: Bovenstaande informatie kan nog gewijzigd worden door nieuwe ontwikkelingen.

Geef u telefonisch op of zend onderstaande strook naar:

L. Thio
Van Baerlestraat 59
1071 AR Amsterdam
Tel. 020 - 679 1423

Ondergetekende, de heer/mevrouw

Aantal personen

Adres

Postcode Woonplaats

Telefoon -

heeft belangstelling voor de Rondreis door Moravië en wil door de VNTS op de hoogte worden gehouden van de definitieve ontwikkelingen t.a.v. deze reis.